

SS-II/5/22SSS4AGTC5C/24

चतुर्थसत्रार्द्धः

पञ्चमपत्रम्

1. प्रौढशिक्षा

समयः घण्टाद्वयम्

पूर्णाङ्कः – 60

खण्डः – क

केचन चत्वारः प्रश्ना एव समाधेयाः ।

04(प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 20

1. प्रौढशिक्षणं नाम किम् ?
2. प्रौढशिक्षायाः उद्देश्यानि कानि ?
3. स्वतन्त्रतायाः अनन्तरं प्रौढशिक्षायाः विकासं स्पष्टयत।
4. प्रौढशिक्षकस्य उत्तरदायित्वानि कानि ?
5. प्रौढशिक्षकाणां प्रशिक्षणाय योजना का ?
6. राष्ट्रिययोजना 1978 मध्ये प्रौढशिक्षायाः कृते उल्लेखाः के सन्ति ?

खण्डः – ख

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01(प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 10

7. प्रौढशिक्षायाः महत्त्वं प्रतिपाद्य “शिक्षानीतिः 1986” इत्यत्र प्रतिपादितानां संस्तुतीनां वर्णनं कुरुत ।
8. प्रौढशिक्षणविधीन् सविस्तरं निरूपयत।

2. निर्देशनं परामर्शश्च

खण्डः – क

केचन चत्वारः प्रश्ना एव समाधेयाः ।

04(प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 20

9. परामर्शस्य सम्प्रत्ययं लिखत ।
10. अनिर्देशात्मकपरामर्शं स्पष्टयत ।
11. निर्देशनस्य सिद्धान्तद्वयं स्पष्टयत ।
12. परामर्शकोचितगुणान् वर्णयत ।
13. भारतीयविद्यालयेषु निर्देशनस्य के उपायाः अनुस्रीयन्ते ?
14. शैक्षिकनिर्देशनं नाम किम् ? परिभाषां लिखत ।

खण्डः – ख

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01(प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 10

15. निर्देशनस्य सम्प्रत्ययं विलिख्य प्रकारान् सविस्तरं वर्णयत ।
16. मनोवैज्ञानिकपरीक्षणानि निर्देशनपरामर्शयोः कथं सहकुर्वन्ति इति विवृणुत ।

SS-II/5/22SSS4APTC5D/24

चतुर्थसत्रार्द्धः

पञ्चमपत्रम्

1. प्रौढशिक्षा

समयः घण्टाद्वयम्

पूर्णाङ्काः – 60

खण्डः – क

केचन चत्वारः प्रश्ना एव समाधेयाः ।

04(प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 20

1. प्रौढशिक्षणं नाम किम् ?
2. प्रौढशिक्षायाः उद्देश्यानि कानि ?
3. स्वतन्त्रतायाः अनन्तरं प्रौढशिक्षायाः विकासं स्पष्टयत।
4. प्रौढशिक्षकस्य उत्तरदायित्वानि कानि ?
5. प्रौढशिक्षकाणां प्रशिक्षणाय योजना का ?
6. राष्ट्रिययोजना 1978 मध्ये प्रौढशिक्षायाः कृते उल्लेखाः के सन्ति ?

खण्डः – ख

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01(प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 10

7. प्रौढशिक्षायाः महत्त्वं प्रतिपाद्य “शिक्षानीतिः 1986” इत्यत्र प्रतिपादितानां संस्तुतीनां वर्णनं कुरुत ।
8. प्रौढशिक्षणविधीन् सविस्तरं निरूपयत।

2. जनसङ्ख्याशिक्षा

खण्ड: – क

केचन चत्वारः प्रश्ना एव समाधेयाः ।

04(प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 20

9. जनसङ्ख्याशिक्षायाः उद्देश्यानि कानि ?
10. स्वास्थ्ये जनसङ्ख्यायाः प्रभावं स्पष्टयत ।
11. जनसङ्ख्याशिक्षायाः व्याप्तिं निरूपयत ।
12. जनसङ्ख्याद्वारा जायमानाः पर्यावरणसमस्याः काः ?
13. जनसङ्ख्यानियन्त्रणार्थं भारतशासनेन काः योजनाः कृताः ?
14. जनसङ्ख्यायाः वर्धनेन प्राकृतिकस्रोतस्सु कीदृशः प्रभावः जायते ?

खण्ड: – ख

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01(प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 10

15. जनसङ्ख्याशिक्षायाः सम्प्रत्ययं विलिख्य प्राचीनभारते जनसङ्ख्याचेतनायाः उदाहरणानि विवृणुत ।
16. भारते जनसङ्ख्या-विस्फोटस्य कारणानि तत्परिहारोपायान् च निरूपयत ।

SS-II/1/22SSS4CCTC1/24

चतुर्थसत्रार्द्धः

प्रथमपत्रम्

पाठ्यचर्या विद्यालयश्च

समयः घण्टाद्वयम्

पूर्णाङ्कः 60

खण्डः - क

केचन पञ्च प्रश्ना एव समाधेयाः ।

05 (प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 25

1. पाठ्यचर्यायाः स्वरूपं लिखत ।
2. पाठ्यचर्यापाठ्यक्रमयोः उद्देश्येषु निहितक्रियासु च विद्यमानभेदान् स्पष्टयत ।
3. राज्यस्तरे पाठ्यचर्यायाः स्वरूपं किम् ?
4. पाठ्यचर्यायाः राजनैतिकनिर्धारकतत्त्वं प्रतिपादयत ।
5. पाठ्यचर्याविकासस्य विषयकेन्द्रितोपागमं स्पष्टयत ।
6. पाठ्यपुस्तकस्य सङ्कल्पनां प्रतिपादयत ।
7. विद्यालयीयशिक्षायां पाठ्यचर्यायाः महत्त्वं स्पष्टयत ।

खण्डः - ख

द्वौ प्रश्नौ एव समाधेयौ ।

02 (प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 20

8. भारतीयसन्दर्भे अनिवार्यपाठ्यक्रमस्य महत्त्वं प्रतिपाद्य, तस्य योजना कथमिति निरूपयत ।
9. पाठ्यचर्याविकासस्य विविधोपागमान् स्पष्टयत ।
10. सामाजिक-सांस्कृतिकविविधताः पाठ्यचर्यायाः निर्धारकत्वानि कथं भवन्ति इति स्पष्टीकुरुत ।

खण्डः - ग

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01 (प्रश्नः) × 15 (अङ्कः) = 15

11. पाठ्यचर्यायाः सिद्धान्तान् प्रतिपाद्य राष्ट्रियस्तरे पाठ्यचर्यायाः स्वरूपं स्पष्टयत ।
12. पाठ्यचर्यानिर्माणप्रक्रियां वर्णयत ।

SS-II/2/22SSS4CCTC2/24

चतुर्थसत्रार्द्धः

द्वितीयपत्रम्

पर्यावरणशिक्षा

समयः घण्टाद्वयम्

पूर्णाङ्कः 60

खण्डः - क

केचन पञ्च प्रश्ना एव समाधेयाः ।

05 (प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 25

1. पारिस्थितिकी इत्यस्य सम्प्रत्ययं प्रकारान् च लिखत ।
2. पर्यावरणशिक्षायाः उद्देश्यानि स्पष्टयत ।
3. जलप्रदूषणस्य निवारणोपायाः के ?
4. पर्यावरणशिक्षासम्बद्धाः पाठ्यसहगामिक्रियाः काः ?
5. पर्यावरणशिक्षायाम् आधुनिकप्रविधयः के ?
6. नाभिकीयवायु-भूमिसुरक्षायाः सम्प्रत्ययः कः ?
7. पर्यावरणसम्बद्धानि प्रमुखसम्मेलनानि तेषां प्रतिफलनानि च कानि ?

खण्डः - ख

द्वौ प्रश्नौ एव समाधेयौ ।

02 (प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 20

8. मानवपर्यावरणयोः सम्बन्धं विलिख्य पर्यावरणीयजागरूकतायाः प्रचार-प्रसारार्थं विधीन् प्रतिपादयत ।
9. पर्यावरणसंरक्षणस्य आवश्यकतां प्रतिपाद्य रोगनियन्त्रणात्मकं प्रबन्धनं स्पष्टयत ।
10. प्राचीनभारतीयान् मृज्जलयोः संरक्षणोपायान् प्रतिपाद्य आधुनिककाले तेषां प्रासङ्गिकतां निरूपयत ।

खण्डः - ग

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01 (प्रश्नः) × 15 (अङ्कः) = 15

11. संस्कृतवाङ्मयानुसारं मानवजीवने पर्यावरणस्य स्थानं प्राधान्यञ्च वर्णयत ।
12. पर्यावरणशिक्षणविधीन् विशदयत ।

SS-II/3/22SSS4CCTC3/24

चतुर्थसत्रार्द्धः

तृतीयपत्रम्

समावेशात्मिका शिक्षा

समयः घण्टाद्वयम्

पूर्णाङ्कः 60

खण्डः - क

केचन पञ्च प्रश्ना एव समाधेयाः ।

05 (प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 25

1. एकीकृतशिक्षायाः कोऽर्थः? स्पष्टयत ।
2. समावेशात्मकशिक्षायाः दर्शनं वर्णयत ।
3. श्रवणदोषस्य कारणानि कानि ?
4. दृष्टिबाधितानां शैक्षिकावश्यकताः काः?
5. सम्पूर्णविद्यालयोपागमस्य सम्प्रत्ययं लिखत ।
6. अधिगमाक्षमतां निवारयितुं शिक्षकस्य का भूमिका भवति ?
7. कक्षायां विशेषावश्यकतानां पूर्तये विशिष्टशिक्षकस्य योगदानं किम् ?

खण्डः - ख

द्वौ प्रश्नौ एव समाधेयौ ।

02 (प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 20

8. विशिष्ट-एकीकृत-समावेशात्मकशिक्षासु भेदं विमृशत ।
9. दृष्टिबाधितबालकानां समस्याः कारणानि च प्रतिपादयत ।
10. प्रमस्तिष्कीयपक्षाघातस्य स्वरूपं विविच्य, अधिगमाक्षमतां निरूपयत ।

खण्डः - ग

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01 (प्रश्नः) × 15 (अङ्कः) = 15

11. समावेशात्मकविद्यालयस्य भौतिकसंसाधनानि विस्तृतरूपेण वर्णयत ।
12. विविधावश्यकतावतां बालानां परिज्ञानं कथं भवतीति विस्तरेण प्रतिपादयत ।

SS-II/4/22SSS4CCTC4/24

चतुर्थसत्रार्द्धः

चतुर्थपत्रम्

मूल्यशिक्षा मानवाधिकारशिक्षा च

समयः घण्टाद्वयम्

पूर्णाङ्कः 60

खण्डः - क

केचन पञ्च प्रश्ना एव समाधेयाः ।

05 (प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 25

1. मूल्यशिक्षायाः आवश्यकताः काः ?
2. मानवाधिकाराणां सम्प्रत्ययः कः ?
3. सूचनाधिकारस्य स्वरूपं विशेषताः च लिखत ।
4. द्वयोः आधारभूतमानवाधिकारयोः सम्प्रत्ययं लिखत ।
5. नैतिकतायाः संवर्धनोपायाः के ?
6. सामाजिकोपेक्षितानां विशेषाधिकाराः के ?
7. बी. आर् अम्बेडकरवर्याणां मानवाधिकारसम्बद्धविचाराः के ?

खण्डः - ख

द्वौ प्रश्नौ एव समाधेयौ ।

02 (प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 20

8. प्रजातन्त्र-साम्यवादयोः स्वरूपं विलिख्य तयोः शैक्षिकमूल्यानि स्पष्टयत ।
9. विद्यालयेषु मानवाधिकारजागरूकतायाः संवर्धनं कथं भवतीति निरूपयत ।
10. मानवाधिकारान्दोलनानाम् उद्देश्यानि परिणामान् च विमृशत ।

खण्डः - ग

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01 (प्रश्नः) × 15 (अङ्कः) = 15

11. मूल्यनिर्माणे पाठ्यसहगामिक्रियाणां स्थानं स्पष्टीकृत्य मूल्यनिर्माणे अध्यापकानां योगदानं प्रतिपादयत ।
12. राष्ट्रिय-राज्यमानवाधिकारायोगानां प्रकार्याणि विस्तृतरूपेण वर्णयत ।

SS-II/5/22SSS4YGTC5A/24

चतुर्थसत्रार्द्धः

पञ्चमपत्रम्

1. योगः शारीरिकशिक्षा च

समयः घण्टाद्वयम्

पूर्णाङ्कः – 60

खण्डः – क

केचन चत्वारः प्रश्ना एव समाधेयाः ।

04(प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 20

1. अष्टाङ्गयोगं संक्षेपेण लिखत ।
2. आसनानां प्रकारान् निरूपयत ।
3. शारीरिकशिक्षायाः उद्देश्यानि कानि?
4. शारीरिकशिक्षां प्रति जागृतिविकासाय विद्यालयस्य भूमिका का?
5. योगस्य भारतीयपरम्परां स्पष्टयत ।
6. शारीरिकशिक्षायाः क्षेत्राणि संक्षेपेण वर्णयत।

खण्डः – ख

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01(प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 10

7. योगस्यार्थं विलिख्य “जीवनपद्धतिरूपेण योगः” कथमिति विमृशत।
8. स्वास्थ्यसम्प्रत्ययं स्पष्टीकृत्य विद्यालयेषु क्रीडानां प्रतिस्पर्धानाञ्च आयोजनस्य आवश्यकतां निरूपयत।

2. निर्देशनं परामर्शश्च

खण्डः – क

केचन चत्वारः प्रश्ना एव समाधेयाः ।

04(प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 20

9. परामर्शस्य सम्प्रत्ययं लिखत ।
10. अनिर्देशात्मकपरामर्शं स्पष्टयत ।
11. निर्देशनस्य सिद्धान्तद्वयं स्पष्टयत।
12. परामर्शकोचितगुणान् वर्णयत।
13. भारतीयविद्यालयेषु निर्देशनस्य के उपायाः अनुस्रीयन्ते?
14. शैक्षिकनिर्देशनं नाम किम्? परिभाषां लिखत ।

खण्डः – ख

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01(प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 10

15. निर्देशनस्य संप्रत्ययं विलिख्य प्रकारान् सविस्तरं वर्णयत ।
16. मनोवैज्ञानिकपरीक्षणानि निर्देशनपरामर्शयोः कथं सहकुर्वन्ति इति विवृणुत ।

SS-II/5/22SSS4YPTC5B/24

चतुर्थसत्रार्द्धः

पञ्चमपत्रम्

1. योगः शारीरिकशिक्षा च

समयः घण्टाद्वयम्

पूर्णाङ्कः – 60

खण्डः – क

केचन चत्वारः प्रश्ना एव समाधेयाः ।

04(प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 20

1. अष्टाङ्गयोगं संक्षेपेण लिखत ।
2. आसनानां प्रकारान् निरूपयत ।
3. शारीरिकशिक्षायाः उद्देश्यानि कानि?
4. शारीरिकशिक्षां प्रति जागृतिविकासाय विद्यालयस्य भूमिका का?
5. योगस्य भारतीयपरम्परां स्पष्टयत ।
6. शारीरिकशिक्षायाः क्षेत्राणि संक्षेपेण वर्णयत।

खण्डः – ख

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01(प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 10

7. योगस्यार्थं विलिख्य “जीवनपद्धतिरूपेण योगः” कथमिति विमृशत।
8. स्वास्थ्यसम्प्रत्ययं स्पष्टीकृत्य विद्यालयेषु क्रीडानां प्रतिस्पर्धानाञ्च आयोजनस्य आवश्यकतां निरूपयत।

2. जनसङ्ख्याशिक्षा

खण्ड: – क

केचन चत्वारः प्रश्ना एव समाधेयाः ।

04(प्रश्नः) × 05 (अङ्कः) = 20

9. जनसङ्ख्याशिक्षायाः उद्देश्यानि कानि?
10. स्वास्थ्ये जनसङ्ख्यायाः प्रभावं स्पष्टयत ।
11. जनसङ्ख्याशिक्षायाः व्याप्तिं निरूपयत ।
12. जनसंख्याद्वारा जायमानाः पर्यावरणसमस्याः काः?
13. जनसङ्ख्यानियन्त्रणार्थं भारतशासनेन काः योजनाः कृताः?
14. जनसङ्ख्यायाः वर्धनेन प्राकृतिकस्रोतस्सु कीदृशः प्रभावः जायते?

खण्ड: – ख

एकः प्रश्न एव समाधेयः ।

01(प्रश्नः) × 10 (अङ्कः) = 10

15. जनसङ्ख्याशिक्षायाः सम्प्रत्ययं विलिख्य प्राचीनभारते जनसङ्ख्याचेतनायाः उदाहरणानि विवृणुत।
16. भारते जनसङ्ख्या-विस्फोटस्य कारणानि तत्परिहारोपायान् च निरूपयत।